

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА ІНСТИТУТ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР НААН УКРАЇНИ
ЛАБОРАТОРІЯ ТВАРИННИЦТВА

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
“АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ
ТА БЕЗПЕКА ВИРОБНИЦТВА Й ПЕРЕРОБКИ
ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА”

04 червня 2021 року

Дніпро, 2021

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова:

Кобець Анатолій Степанович – голова оргкомітету, ректор ДДАЕУ, доктор наук з державного управління, професор, заслужений працівник освіти.

Заступник:

Черчель Владислав Юрійович – заступник голови, директор ДУ Інститут зернових культур НААН, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник.

Члени оргкомітету:

1. Козир Володимир Семенович – головний науковий співробітник ДУ Інститут зернових культур, професор, академік НААН України;

2. Грицан Юрій Іванович – проректор з наукової роботи ДДАЕУ, доктор біологічних наук, професор;

3. Заярко Олександр Ілліч – директор Інституту біотехнології та здоров'я тварин, кандидат ветеринарних наук, професор ДДАЕУ;

4. Піщан Станіслав Григорович – декан біотехнологічного факультету, доктор сільськогосподарських наук, професор ДДАЕУ;

5. Халак Віктор Іванович – завідувач лабораторією тваринництва ДУ Інститут зернових культур, кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник.

6. Горчанок Анна Володимирівна – заступник декана з наукової роботи біотехнологічного факультету, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри водних біоресурсів та аквакультури ДДАЕУ.

Секретар оргкомітету:

Горчанок Анна Володимирівна – заступник декана з наукової роботи біотехнологічного факультету, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри водних біоресурсів та аквакультури ДДАЕУ.

Відповідальність за зміст матеріалів конференції несуть автори.

УДК 636.2.083

ХАРАКТЕРИСТИКА СТАДА ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ В УМОВАХ СТОВ «ДНІПРО» ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

О.В. Ведмеденко

*Херсонський державний аграрно-економічний університет, вул. Стрітенська, 23, м. Херсон,
73000, vedmedenko.lena79@gmail.com*

Анотація. *В умовах господарства проведено оцінювання корів за класністю, типом будови тіла, причинами вибуття тварин із стада, показниками відтворювальної здатності та молочною продуктивністю. Встановлено, що по стаду більшість поголів'я належить класу еліта-рекорд та еліта, відповідно 34,1% і 34,6%. За типом будови тіла переважна більшість тварин отримали оцінку «дуже добре» (37% від усього поголів'я) та «відмінно» (28%).*

Найбільше вибуло тварин внаслідок низької продуктивності (48,6%) та відтворювальної здатності (28,6%). Внаслідок захворювання із стада вибули 22,9% корів, а саме, з причин захворювань вимені 8,6%, гінекологічних захворювань та проблем з кінцівками – по 5,7%, захворювань органів травлення – 2,9%. Із досліджуваного поголів'я 71,7% корів мали середню тривалість сервіс-періоду, а 55,4% мали тривалість до першої статевої охоти понад 90 днів. Сухостійний період досліджуваного стада корів був в межах оптимальних норм, і тільки у 3,0% тварин він був понад 70 днів.

Встановлено, половина корів дійного стада (57,8%) мають продуктивність в межах 7000...9000 кг молока. Продуктивність вище 9000 кг молока притаманна 24,6% поголів'я.

Ключові слова: *корови, класність, тип будови тіла, відтворювальна здатність, молочна продуктивність.*

Постановка проблеми. Фізіологічний стан тварин і прояв їх продуктивних якостей в значній мірі залежить від умов зовнішнього середовища. Для продуктивного сільськогосподарського тваринництва, а саме молочних високопродуктивних корів головними складовими залишається умови приміщень, вигульних майданчиків та корми і вода. Українська чорно-ряба молочна порода – лідер молочної виробництва України. Тварини цієї породи є найбільш поширеними у молочних підприємствах практично усіх областей України. Потенціал молочної продуктивності корів становить 7–8 тис. кг молока за лактацію з вмістом 3,8–4,0 % жиру і 3,2–3,3 % білка. Продуктивне довголіття – 4–7 лактацій. Чисельність племінних корів складає більше 9 тис. голів, яких розводять більше ніж в 30 господарствах (Павленко Ю., 2018). Розвиток молочної скотарства – важлива складова економічного і соціального стану народного господарства держави (Шкурко Т., 2009). З-поміж заходів, що сприяють підвищенню продуктивності молочних стад, суттєве значення має вирощування корів-первісток бажаного типу і рівня продуктивності. Висока економічна ефективність використання корів, яких вперше осіменяли в більш ранньому віці, досягається в основному за рахунок скорочення часу непродуктивного утримання телиць до їх осіменіння. Це сприяє подовженню тривалості періоду продуктивного використання корів, зростанню їх прижиттєвих надоїв і відтворної здатності,

зниженню витрат на вирощування і, як результат, вищій економічній ефективності використання маточного поголів'я (Гавриленко М.С., 2001).

Мета досліджень. Метою досліджень було дослідити продуктивні якості молочних корів в умовах Сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю «Дніпро» Херсонської області.

Матеріали і методи досліджень. Об'єктом досліджень було дійне стадо корів української чорно-рябої молочної породи. Тварини перебували в однакових умовах годівлі та утримання. Годівля тварин здійснювалася за прийнятими в господарстві раціонами, що складені з урахуванням фізіологічного стану корів, їх рівня молочної продуктивності та живої маси.

Матеріалом досліджень були дані первинного зоотехнічного та селекційно-племінного обліку з програмою управління молочним стадом «Юніформ-Агрі». Для досягнення мети було поставлено завдання дати загальну характеристику стада за господарськими ознаками.

Результати досліджень та їх обговорення. Як дійні, так і сухостійні корови утримуються на фермі за стійлово-вигульною системою в типових корівниках: дійні корови – в чотирирядному, сухостійні в дворядному, де площа стійла на одну тварину складає 2,5- 2,7 м², кожне скотомісце влаштовано однією автонапувалкою ПА-1А. В приміщеннях і на вигульних майданчиках годівля корів здійснюється з монолітних залізобетонних стандартних годівниць, які є зручними для механічного роздавання кормів мобільними міксерями-кормозмішувачами двічі на добу. Видалення гною з приміщень механізоване і здійснюється скребковим транспортером, ланцюг якого проходить за периметром задньої частини стійл. В теплий період року корови більшу частину доби знаходяться на вигульних майданчиках, де на 1 голову припадає біля 40 м² площі. Напування корів на вигульних майданчиках забезпечується з металевих корит. Питна вода для потреб ферми і напування тварин надходить із свердловини і має добру якість. Доїння відбувається в стійлах за допомогою лінійної доїльної установки в молокопровід компанії ДеЛаваль.

Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Дніпро» Херсонської області налічує 68 голів голштинської породи корів та 253 голови української чорно-рябої молочної породи. Класний склад стада української чорно-рябої породи за попередній рік наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Класний склад стада української чорно-рябої молочної породи

Група тварин	Усього голів	Розподіл за класом, голів				
		еліта-	еліта	I	II	Некласні
Корови	235	72	83	48	25	7
Телиці 6-12 міс.	72	34	17	12	9	-
Телиці 13-18 міс.	60	22	25	11	2	-
Телиці старше 18 міс.	43	12	17	6	6	2
Разом	410	140	142	77	42	9

Загалом поголів'я великої рогатої худоби різних статевих-вікових груп налічує 410 голів. За структурою стада корови української чорно-рябої породи складають 57,3%. За розподілом тварин на класи після бонітування в цілому по стаду більшість поголів'я належить класу еліта-рекорд та еліта, відповідно 34,1% і 34,6%. Серед корів 30,6% належить до комплексного класу еліта-рекорд, 35,3% - класу еліта, 20,4% - першого класу, 10,6% - другого класу та 2,9% некласні.

Розподіл тварин за типом будови талі наведено в таблиці 2.

За типом будови тіла оцінено 167 голів повновікових корів, із них – 41 голову корів-первісток. Встановлено, що переважна більшість тварин отримали оцінку «дуже добре» (37% від усього поголів'я) та «відмінно» (28%). Оцінено на «добре з плюсом» 23% корів, на «добре» - 11% та 1% корів отримали «задовільну» оцінку. Більшість корів-первісток (39%) оцінено на «добре з плюсом», дещо менше на «відмінно» та «дуже добре», відповідно 22% і 29%. «Задовільну» оцінку отримали 8 первісток.

Успішність ведення молочного скотарства залежить від інтенсивності заміни стада. Встановлено, що за попередній рік вибуло з підприємства 35 голів корів, із них 7 голів первісток. Найбільше вибуло тварин внаслідок низької продуктивності (17 голів або 48,6%) та відтворювальної здатності (10 голів або 28,6%). Внаслідок захворювання із стада вибули 22,9% корів, а саме, з причин захворювань вимені 8,6%, гінекологічних захворювань та проблем з кінцівками – по 5,7%, захворювань органів травлення – 2,9%. Середній вік вибуття тварин склав 4,6 отелень.

Таблиця 2

Оцінка тварин за типом будови тіла

Група тварин	Одиниця виміру	Оцінено за типом будови тіла	У тому числі з оцінкою					
			відмінно	дуже добре	добре з плюсом	добре	задовільно	незадовільно
Корови	голів	167	47	62	38	18	2	-
	%	100	28	37	23	11	1	-
Із них, первістки	голів	41	9	12	16	1	3	-
	%	100	22	29	39	2	8	-

Серед первісток найбільший відсоток вибуття становив 57,1% з причин низької продуктивності. Одна корова вибула внаслідок гінекологічних захворювань та 2 – із-за проблем з органами травлення.

Від організації відтворення стада в значній мірі залежить підвищення молочної продуктивності. Встановлено, що телиць у господарстві осіменяють за умови досягненням ними живої маси в середньому 358 кг у віці до 18 місяців.

Середній вік на момент першого плодотворного осіменіння телиць становить 427 днів або 14,2 міс. Частка осемінених корів становила 82,6% від загального поголів'я, що на 12,9% більше порівняно з телицями. Із 175 голів телиць успішно пройшли осіменіння 69,7%. Середній вік при першому отеленні становить 25,3 міс.

До основних показників відтворювальних здатностей корів відносять тривалість сервіс-періоду та сухостійного періоду. За результатами відтворювальної здатності корів оцінювали 166 голів, з яких 100% отелень отримано з легким перебігом отелень. Мертвонароджених телят та абортіваних корів не спостерігалось. Збереженість телят становила 100%.

Середня тривалість сервіс-періоду по підприємству складає в межах 57...80 днів (66 днів), сухостійного періоду – 63 дні. Із досліджуваного поголів'я 71,7% корів мали середню тривалість сервіс-періоду, а 55,4% мали тривалість до першої статевої охоти понад 90 днів. Сухостійний період досліджуваного стада корів був в межах оптимальних норм, і тільки у 3,0% тварин він був понад 70 днів.

Селекційне ядро СТОВ «Дніпро» становить 205 голів або 65,1% від загального поголів'я молочного стада. За останній рік вперше отелились 50 голів корів селекційного ядра або 24,4% та 100 голів або 31,7% корів основного стада.

Корів 2 та 3 лактації нараховується 27,0% і 25,3% відповідно, 4-5 лактації 11,7% та старше 6 лактацій – 3,8% від загальної кількості тварин молочного стада. Найбільша кількість корів селекційного ядра налічується другої лактації – 26,3%, з третьої по п'яту лактації – в межах 14...18%. Найменша кількість найкращих корів кількістю 5 голів або 2,4% відповідає віку старше 6 лактацій.

Розподіл корів даного господарства за рівнем продуктивності наведено в таблиці 3.

Встановлено, що із 232 голів досліджуваного стада корів української чорно-рябої молочної породи половина корів дійного стада (134 голови або 57,8%) мають продуктивність в межах 7000...9000 кг молока. Продуктивність вище 9000 кг молока притаманна 57 коровам або 24,6%. Поголів'я корів у кількості 29 голів або 12,5% мають продуктивність на рівні 6000...7000 кг молока.

Незначна кількість тварин (4,7%) мають рівень надою на рівні 5000...6000 кг і тільки одній тваринні притаманний надій на рівні 4000 кг.

Таблиця 3

Розподіл корів відповідно рівня продуктивності, голів у %

Надій, кг							Усього, голів у %
4001-5000	5001-6000	6001-7000	7001-8000	8001-9000	9001-10000	10000 і вище	
щодо стада за останню закінчену лактацію							
0,43	4,74	12,50	27,59	30,17	16,38	8,19	100%
у тому числі, корови-первістки							
-	4,06	21,62	41,89	22,97	9,46	-	100%
корови другої лактації							
-	2,50	11,25	25,00	26,25	25,00	10,00	100%
корови третьої лактації							
2,44	9,76	2,44	14,63	41,46	14,63	14,63	100%
корови старше третьої лактації							
1,30	6,49	5,19	16,88	41,56	14,29	14,29	100%

Щодо стада корів-первісток, найбільшу частку поголів'я (41,9%) мають тварини з рівнем продуктивності 7000...8000 кг (рис. 1).

Із 80 повновікових корів другої лактації 61 голова або 76,25% мають рівень надою в межах 7000...10000 кг молока. Низького рівня надою серед первісток та корів другої лактації не спостерігалось. Поголів'я корів третьої лактації становить 41 голову, з яких 17 голів або 41,5% мають рівень продуктивності 8000...9000 кг.

Такий же розподіл корів за питомою вагою щодо рівня продуктивності належить тваринам віком старше третьої лактації.

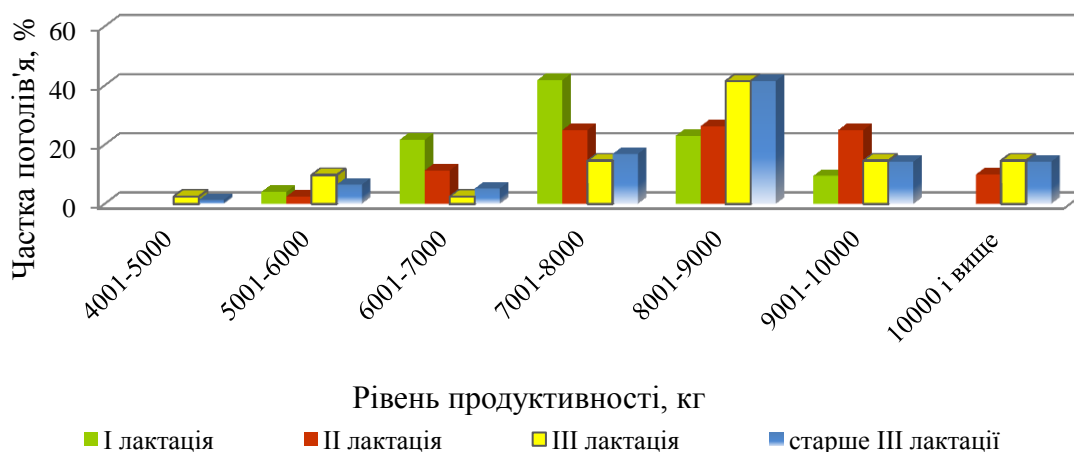

Рис. 1 Розподіл корів різного віку за рівнем продуктивності

Висновок. Отже, в цілому встановлено, що у сільськогосподарському товаристві з обмеженою відповідальністю «Дніпро» Херсонської області селекційна робота зі стадом з оптимальними умовами утримання та годівлі забезпечила створення корів з добрим типом будови тіла та високою молочною продуктивністю.

Бібліографічний список

1. Павленко Ю. Рейтинг молочних порід України. *Kurkul.com*, 2018. URL: <https://kurkul.com/spetsproekty/322-reyting-molochnih-porid-ukrayini> (дата звернення: 06.11.2020).
2. Шкурко Т. Продуктивне використання голштинських корів різних ліній. *Тваринництво України*. 2009. № 10. С. 13-15.
3. Гавриленко М.С. Молочна продуктивність первісток голштинської породи за умов їх інтенсивного вирощування. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Тваринництво»*. 2001. Спец. випуск. С. 47-49.

CHARACTERISTICS OF A CATTLE HERD IN THE CONDITIONS OF DNIPRO STATIONS IN KHERSON REGION.

O. Vedmedenko

Abstract. *In the conditions of the farm, the cows were evaluated according to class, body type, reasons for leaving the herd, indicators of reproductive capacity and milk productivity. It was found that the majority of the herd belongs to the elite-record class and elite, respectively 34.1% and 34.6%. According to body type, the vast majority of animals were rated "very good" (37% of the total population) and "excellent" (28%).*

The largest number of animals was due to low productivity (48.6%) and reproductive capacity (28.6%). As a result of the disease, 22.9% of cows dropped out of the herd, namely, due to udder diseases, 8.6%, gynecological diseases and limb problems - 5.7% each, digestive diseases - 2.9%. Of the studied population, 71.7% of cows had an average service period, and 55.4% had a duration of more than 90 days before the first sexual hunt. The dry period of the studied herd of cows was within the optimal norms, and only in 3.0% of animals it was more than 70 days. It was found that half of dairy cows (57.8%) have a productivity in the range of 7000... 9000 kg of milk. Productivity above 9000 kg of milk is inherent in 24.6% of the population.